

Sissejuhatus

**Priit-Kalev Parts, Sirpa Kokko, Madis Rennu,
Kristi Jõeste, Eilve Manglus**

Ajakirja *Studia Vernacula* ülesandeks on pakkuda akadeemilist võrdlevate uuringute ja diskussiooni platvormi peamiselt käsitööpraktikuile ja käelise kultuuri ning pärandi uurijaile, keskendudes käsitöö ja kultuuri-pärandi **oskamise** tahule. Ajakirja väljaandjaks on Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakond. Sellest lähtuvalt määratleme ajakirja valdkondadeülese, kuid humanitaarse põhisuunitlusega rahvusteadusliku akadeemilise väljaandena. Ajakirja suunitlust ja oskamise olemust avasime põhjalikumalt 2013. aasta numbriga sissejuhatuses (Parts *et al.* 2013).

Rahvusliku käsitöö osakonna õppekavadest johtuvalt on ajakirja peamised huvisuunad tekstiil, ehitus ja puutöö ning metallitöö. Lisaks puutume igal aastal kokku ka tehnikate ja teemadega, mis langevad nimetatute vahele või kõrvale või mis kuuluvad traditsiooniliste oskuste kestmise jaoks eluliselt olulisse kultuurilisse, majanduslikku ja looduslikku võrgustikku. Nii kerki- vad käesolevas numbris näiteks oskuste nähtavaks tegemise, tutvustamise ja edasiandmise tänapäevaste vormidega seotud küsimused.

Jätkuvalt on üks meie põhieesmärke tutvustada käsitööteaduslikke meetodeid ja lähenemisi (Luutonen *et al.* 1999). Viljandi Kultuuriakadeemia lähenemisenurk on rakendada käsitööteaduse meetodeid, rõhutades tugevalt oskaja-praktiku vajadusi ja vaatenurka materiaalsele kultuurile (vt Sennett 2007) ning rakendades teiste teadusalade tulemusi praktika huvides (vt lähemalt Parts *et al.* 2013). Käsitööteaduse ülesandena näeme sellise teadmuse loomet, mis on vajalik säästlike pärandipõhiste elatusallikate alalhoidmiseks ja tugevdamiseks ning pärandoskuste põlvest põlve kandumise tagamiseks (Parts *et al.* 2011; Raagma 2011).

Ka tänavuses *Studia Vernacula* numbris kohtab lugeja käsitööalaseid ja käsitööga seostuvaid kirjutisi erinevate erialade esindajailt. Tunneme jätkuvalt vajadust panustada käsitööteadusliku uurimismetoodika arendamisse ning oleme avatud vastavale kriitikale ja kaastööle. Endiselt on teravalt päevakorral küsimus, kuidas õieti piiritleda käsitööd ja päranditehnoloogiat (vrd Niedderer, Townsend 2010; Risatti 2017). Meie vaatenurk on üpris avar, mahutades enda alla peaaegu kõik käsitööga seotud saadused ja tegevused ning käsitööelu ilmingud, kuid võib-olla oleks aeg hakata seda spektrit teadlikult koondama?

Käsitööteaduse ühe ülesandena ning rahvusliku käsitöö osakonna missiooni osana näeme käsitöö ja käsitöökultuuri nähtavaks tegemist. Et käeline teadmine ja kultuur säiliks, on praktiseerimise kõrval vaja neid uurida, õppida ja edasi anda. Käeline kultuur kaldub tehnoloogiliste ja kultuuriliste muutuste tuules üha enam varjule jääma ja pole kellegi teise kui käsitööasjaliste endi asi oma tööd ja sõnumit esile tuua, teha seda kaasajas mõistevate vahenditega nähtavaks uutele ringkondadele ja põlvkondadele. Publitseerimine ja lõimumine akadeemiliste struktuuride ning uurimissuundadega, samuti osalemine näitustel ja teistel populariseerivatel kultuuriüritustel on tavapärased nähtavust suurendavad tegevused – nii kajastab näiteks Anna-Maria Kaseoja VKA rahvusliku metallitöö üliõpilaste osalust laulu- ja tantsupeol. Ka õppimine on olemuslikult millegi nähtavaks ja ilmseks muutumine õppija jaoks: tutvustame üht eksperimenti palkehitustehnikate õpetamiseks IT-vahendite abil (Malinen). Nähtavuse globaalset mõõdet kompab Võrumaa suitsusaunatraditsiooni tunnustamine UNESCO poolt (vt Reimets). Me peame veenma üldsust selles, et käsitöökultuur ei kuulu ainult minevikku ja muuseumiriivulisse, ning olema kestmiseks valmis ise kohanema muutuva tehnoloogilise ja kultuurilise olustikuga.

Tänavuses Studia Vernacula numbris ilmub kolme tüüpi kirjutisi. Ajakirja põhiosa moodustavad uurimusartiklid nii rahvusvahelistelt (Billy Ehn, Janne Jokelainen) kui kodumaistelt autoritelt (Kersti Loite, Jaana Ratas ja Riina Rammo). Varasem ülevaaterubriik on nüüd jagatud kaheks. Rubriigis „Praktikapeegel” avaldame praktikast tuletatud ja tööpraktika arendamiseks suunatud artikleid, jällegi nii välis- (Meinrad Rohner, Viktor Lantsev) kui kodumaistelt autoritelt (Maaja Kalle). Selles rubriigis avaldame ülevaateartikleid, mis ei tutvusta läbiviidud originaaluurimuse tulemusi, vaid milles autorid jagavad oma praktilisi kogemusi ja oskusi. Rubriigi loomise üks kaalutlusi oli soov pakkuda foorumit praktikute kogemuspõhise oskusteabe jagamiseks. Loodetavasti tõhustub seeläbi praktikaid toetava käsitööteadusliku kirjutus- ja käsitlusviisi areng.

Ringvaate rubriigis anname ülevaate ajakirja tsükli jooksul toimunud asjakohastest sündmustest ning üliõpilastöödest, aga tutvustame ka käsitöö ala vaatlevate kolleegide uurimissuundi. Senisest jõulisemalt on esindatud sissevaated üliõpilaste rikkasse õpiellu (vt Tominga; Kaseoja), uurimistöösse ning ühiskondlikku ellu (vt Reimets) üliõpilaste endi sulest. Loodame, et oma ajakirja kaastööde kirjutamine saab rahvusliku käsitöö üliõpilastele tavapäraseks tegevuseks – akadeemilise avaldamise kogemus annab julguse, mis on oluline akadeemilise käsitöökultuuri uute põlvkondade pealekasvaks. Tänapäevase käsitöölise õpiteekond ei pea lõppema bakalaureuse- ega magistritasemel – akadeemilise kirjutamise võimekus avab mitmeid uusi

doktoriõppes, teadusinstituutsioonides, rahvusvahelistes koostööprojektides jm jätkamiseks.

Nagu juba traditsiooniks kujunenud, avab ka 2015. aasta numbril tõlkeartikkel rahvusvaheliselt tunnustatud uurijalt. Sedapuhku avaldame Umeå ülikooli etnoloogia emeriitprofessori **Billy Ehni** kirjatöö „Isetegemine: Käelise töö autoetnograafia”. B. Ehni artikli üks juhtmotive on liikumine asjade loomise ja teksti loomise vahel. Autor näitab, kuidas iseenese tegevuse teadvustatud jälgimise ja selle kirjaliku dokumenteerimise käigus saab vaatelehtast ühtaegu jälgimise subjekt ja objekt. Billy Ehn näitlikustab üpris argise juhtumi – duširuumi põrandaresti meisterdamise varal lihtsas ja ladasas stiilis, millistel erinevatel viisidel võib isetegemise käelist protsessi sõnaliselt edasi anda.

Omaenese tegevuse kirjalikuks jäädvustamiseks pakub Ehn välja kolm kirjeldusstiili: üksikasjaliku, ilukirjandusliku ja akadeemilise. Esimene tähendab protsessi kirjeldamist emotsioonivabas koostejuhendi-võtmes – eesmärk on detailne tehniline tegevuskirjeldus, mille abil saab sama eseme valmistamist korrata. Mitte-ametlikus, s.o ilukirjanduslikus laadis valminud tekst sisaldab vähem praktilist infot ja keskendub pigem tegevuse tunnetuslikule aspektile, tuues välja tegija emotsioonid ja teda mõjutavad välised asjaolud. Akadeemiline kirjutuslaad võimaldab autoril esile tuua, et duširesti ehitamine on ühtlasi ka sotsiaalne ja kultuuriline tegevus, mis on sümboolselt konstrueeritud, õpitud ja edasi antud, läbi imbunud ajaloost, ideedest ja väärtustest. Duširuumi rest on lokaalsete oskuste kasutamise ja samal ajal ka teatud esteetiliste tõekspidamise väljendus.

Studia Vernacula 2015. aasta numbris ilmub kaks algupärast **uurimusartiklit** (Loite; Ratas, Rammo) ja üks Eesti lugejale kohandatud uurimusartikkel (Jokelainen).

Pärandtehnoloogia magister **Kersti Loite** vaatlleb artiklis „Üksikesemest ülikonnani Virumaa rahvariiete näitel” Eesti rahvarõivaid puudutavaid trükiseid, keskendudes sellele, kuidas on toimunud rahvarõivakomplektide koostamine ja mida on esemete kokkusobitamisel tähtsaks peetud alates 20. sajandi algusest, mil rahvariidekandmisest oli saanud juba sekundaartraditsioon. Loite näitab, kuidas ilmunud koguteosed on süvendanud rahvarõivaste kandjate ja valmistajate seas arusaama, nagu oleks igal kihelkonnal olemas vaid üks esinduskomplekt naistele, meestele või neidudele, kuigi muuseumikogudele toetudes võib täheldada tunduvalt suuremat variatiivsust. Loite osutab omapoolsete muuseumikogude põhjal komplekteeritud ja teostatud rahvarõivaülikondade varal, et piisava esemelise materjali alusel on võimalik välja töötada mitmeid eriilmelisi komplekte, võttes aluseks konkreetse ajaperioodi, kihelkondlikud eripärad või koguni esemete perekondliku

kuuluvuse. Loite töö annab lootust, et arusaamad meie rahvarõivatraditsioonist rikastuvad ning rahvarõivaste kandmise pilt muutub senisest oluliselt mitmekesisemaks.

Jaana Ratas ja **Riina Rammo** uurivad ajaloolise rõivakaunistusdetaili pronksspiraali ehk vaselise valmistamise ja kasutamise viise artiklis „Ühte kadunud tehnikat taastades: spiraalторudest kaunistused rõivastel”. Uuritav pronksspiraal on lihtne peenikesest traadist spiraal, millest punuti kokku tekstiilile kinnitatud mustreid või kooti need otse tekstiilmaterjali sisse. Uurimise allikmaterjaliks on hoidlates leiduvad pronksspiraalid, valmistustehnoloogiline teave tugineb Lõhavere linnamäelt leitud töövahenditel. Spiraalторude kasutusala osas tutvustavad autorid kõlapaeltesse sisse kudumise viisi ning spiraalidest põimitud ja kangale kinnitatud mustrite valmistamist, samuti selleks kasutatud abimaterjale (villane või linane lõng, hobusejõhv, kasetoht). Uurimus on kasulik ja huvipakkuv ennekõike eksperimentaalarheoloogilisest vaatenurgast ning muinasrõivaste valmistajaile.

Studia Vernacula lugeja vana tuttav, Soome arhitektuuridoktor ja palkehitusõpetaja **Janne Jokelainen** tutvustab artiklis „Palkseina tihtimismaterjalide omadused” algupäraseid uurimistulemusi sambla, lina, puitkiu, klaasvilla ja polüpropeeni õhukindluse, niiskus- ja veeimavuse ning hallitusele vastuvõtlikkuse kohta. Jokelaineni esitatud andmed ja kaalutlused aitavad nii professionaalset ehitajat kui koduomanikku teadvustada riske ning langetada optimaalseid otsuseid tihtimismaterjalide valikul, arvestades hoone tüüpi, konstruktsioonilahendust ja paigaldustingimusi, aga ka majanduslikke ja esteetilisi aspekte. Jokelaineni artikkel sunnib nii mõnegi looduslike materjalide austaja ümber hindama laialt levinud (eel)arvamusi ja tavalahenduste eelistaja ei saa enam kõiki poetooteid mugavalt „kindlaks valikuks” pidada.

Rubriigis „**Praktikapeegel**” tutvustab Soomes elav ja tegutsev šveitslasest palkehitaja **Meinrad Rohner** artiklis „Soovitusi mahu- ja kuluarvestuseks käsitöenduslikus palkehituses” oma arvestusmetoodikat. Üks käsitöendusliku palkehituse olulisemaid arengutakistusi seisneb valdkonna organisatoorses mahajäämuses ja kohanematuses tänapäevase ärikeskkonnaga (Jokelainen 2014). Näiteks on käsitööehitajad sageli raskustes piisavalt kiirelt vettpidavate hinnapakkumiste tegemisega. Meinrad Rohner pühendab lugeja oma 15aastase kogemuse põhjal väljakujunenud arvestus- ja planeerimismetoodikasse, mis seisneb palkehituse tehnoloogiliste, logistiliste jms eripärade ning ettevõtlusreaalsuse lepingu- ja läbirääkimistehnika koondamises arvutipõhisesse analüüsimumdelisse. Selles on oluline osa kogemuse talletamisel: Rohner rõhutab, et kuna seiret ja analüüsi on pärast rasket välitööpäeva füüsiliselt ja vaimselt raske teha, tuleb vastavad rutiinid välja töötada enne välitööde algust. Autor demonstreerib üksikasjalikult, kui käepäraseid vahendeid

pakub siin käsitöölisele infotehnoloogia: üks lihtsamaid ehitusprotsessi talletamise võimalusi on näiteks kord nädalas ehitust pildistada või salvestada tööetapi 3D-vaade. Rohner rõhutab, et oma tööde igapäevase vaatlemis- ja dokumenteerimisharjumuse sisse viimine tasub end igas mõttes ära ning leiab, et kui palkehitaaja oma tegevust jooksvalt ning projekti järel ei talleta ega analüüsi, siis ei tarvitse tal kogemust üldse koguneda.

Maaja Kalle kirjeldab „Ühe peniku taasloomise loos”, kuidas ta TÜ VKAs rahvuslikku tekstiili õppides võttis rahvarõivapraktika raames eesmärgiks välja uurida, kuidas valmistati 19. sajandi Hiiumaa tüdrukute peapärg. Valinud muuseumipärgade hulgast ühe välja, tegi Kalle eseme taasloomisprotsessi läbi viimse detailini: kaardistas tehnilised etapid ja vajaminevad oskused, otsis ja ostis ligilähedased tänapäevased materjalid, mis tekitasid valmistamise ajal terve rea probleeme ja omakorda sundisid leidma nutikaid lahendusi. Maaja Kalle jõudis töö käigus tõdemuseni, mis rahvarõivaste tegijaid sageli tabab, et universaalset tehnikat algupärastel kodutehtud pärgadel tõenäoliselt ei olnud: nii esmaloojal kui ka taasloojal oli ja on paratamatult oma „käekiri”.

Pihkva arhitektuuriloolane **Viktor Lantsev** kirjeldab oma artiklis „Pihkva oblasti talupoegade kivihooned” 19.–20. sajandi pae- ja maakiviehitust, keskendudes oma välitöödel kohatud müüritiseliikide üldilme iseärasustele, vuukide ja avaraamistuste lahendustele, ehitistele kantud daatumeile ning mõne müürikirja visuaalsetele eripäradele.

Studia Vernacula 2015 „**Ringvaadete**” rubriigis kirjeldab Soome palkehitusõpetaja **Anssi Malinen** palkehitaaja õpetamisel infotehnoloogia rakendamise hariduslikku eksperimenti, mille käigus said Soomes Oulu kutsekooli õpilased ülesandeks teha neile varem tundmatu nurgatapp õppevideo põhjal, käes tahvelarvuti, ilma juhendaja isikliku kohaloluta ja võimaluseta esitada täiendavaid küsimusi. Katse tulemused osutusid paljutõotavaks, kuigi mitte läbinisti probleemituks.

Rahvusliku ehituse üliõpilane **Gert Reimets** annab kirjutises „Võromaa suitsusaunakombestik kanti UNESCO vaimse pärandi esindusnimekirja” ülevaate sellest, kuidas tänu tegusate kodukohapartiootide kodanikualgatusele saavutas suitsusaunakombestik 2014. aasta novembris ülemaailmse tunnustuse. Teine rahvusliku ehituse õppur **Malvo Tominga** kirjeldab maakeldrite kahjustusi ja rekonstrueerimislahendusi 2014. aastal Läänemaal toimunud koolipraktika kogemuse põhjal. Praktika käigus rekonstrueeriti keldri fassaadi, parandati kuivlaomüüride nurki ning omandati töövõtted maakivide murdmiseks nii kivikirvega kui kiilutamise abil.

Rahvusliku metallitöö üliõpilane **Anna-Maria Kaseoja** annab ülevaate sellest, kuidas ta viis koos kursusekaaslase Indrek Ikkoneniga läbi XXVI

laulupeol Tallinnas Tartu Ülikooli välitelgis ehete valmistamis näidistöötöa. Ta käsitleb ettevalmistustöid, töötoas ehete valmistamist ning ettevõtmisega saadud kogemust.

Eesti Vabaõhumuuseumi Maa-arhitektuuri keskuse juhataja **Elo Lutsepp** ja sama keskuse teadur **Karl Kallastu** kuulutavad rõõmusõnumit rehemajaomanikele: nimelt hakkas 2015. aasta talvel tööle üle-eestiline nõustajatevõrgustik, mis pakub rehemajaomanikele tasuta esmakordset nõustamist hoone(te) taastamisel. Märtsis toimus esimene näidisinõustamine, mille eesmärk oli vahetada mõtteid vanade hoonete taastamise probleemidest ning ühtlustada tööformaate. Maa-arhitektuuri keskus on vaieldamatult üks enim traditsioonilisi oskusi avalikkuse tähelepanu alla tõstnud ühendus, pälvides selle eest tänava Euroopa mainekaima muinsuskaitsealase tunnustuse, Europa Nostra preemia¹. Õnne kolleegidele!

1 Europa Nostra preemiat annab välja valitsusväline organisatsioon, mis on muuhulgas tunnustatud kui UNESCO nõuandev kodanikuühendus. Autasu anti Maa-arhitektuuri keskusele kategoorias „Haridus, koolitus ja teadlikkuse tõstmine” ametlikult muinsuskaitse alla mitte kuuluvate maamajade omanike nõustamise ja koolitamise eest (vt lähemalt <http://www.europanostra.org/awards/173/>).

Introduction

**Priit-Kalev Parts, Sirpa Kokko, Madis Rennu, Kristi Jõeste,
Eilve Manglus**

The objective of *Studia Vernacula* is to offer craft practitioners and ethnographers a platform for comparative academic research and discussions in the field of manual culture and heritage, focusing on the aspect of practical **skillfulness** in crafts and cultural heritage. The journal is published by the National Crafts Department of the University of Tartu Viljandi Culture Academy. As such, we define the journal as a cross-disciplinary academic publication of Estonian humanistic studies. The orientation of the publication and the question of the nature of skills were explored in the introduction to last year's issue (Parts *et al.* 2013).

Similarly to the curricular structure of the Estonian Native Crafts Department, the journal's main interests fall into three areas: textiles; construction and woodworking; and metal working. In addition to these, each year we come across techniques and topics that fall between the aforementioned or that belong to the important cultural, economic, and natural network that supports the retention of traditional skills. This is the reason why the topics of presenting, introducing, and imparting different skills are being covered in this issue.

One of our main goals is still to introduce the methods and approaches of craft science (Luutonen *et al.* 1999). The approach of the Viljandi Culture Academy is to utilise the methods of the craft science by emphasising the needs and point of view of a practitioner in material culture (Sennett 2007) and by utilising results from different academic disciplines in the interest of practice (Parts *et al.* 2013). The task of craft science in our view is also to produce the knowledge required to sustain and invigorate heritage-based livelihoods and to guarantee intergenerational transmission of craft-related skills (Parts *et al.* 2011; Raagma 2011).

Also in this year's issue, the reader can enjoy writings that are about or connected to native crafts by representatives of different subject areas. We still feel the need to support the development of craft research methods and we are open to corresponding criticism and cooperation. The topic of how to define crafts and traditional technologies is still debated (Niedderer, Townsend 2010; Risatti 2017). Our point of view is quite broad and it incorporates almost all

of the results and activities connected to different crafts, as well as manifestations of crafting, but maybe the time has come to narrow the spectrum?

One of the aims of craft science and the mission of the Department of Estonian Native Crafts is to make crafts and craft culture visible. To guarantee the survival of the knowledge and culture of crafts they have to be studied, learned, and passed down. Craft culture is being pushed aside more and more by technological and cultural changes and it is up to practitioners to bring their work and message up front and to make it more visible to new circles and generations by using methods that are comprehensible in the modern era. Methods for making it more visible and manifest include publishing, integrating to different academic structures and study areas, and participating in exhibitions and other popularising cultural events. In an example of this, Anna-Maria Kaseoja writes about how the VCA students of Native Metalwork took part in the Song and Dance Celebration. Learning is another way to make something more visible and explicit for a student: we introduce a new experiment for teaching different log building techniques by using IT equipment (Malinen). The global significance of being visible is described by the recognition of the Võru smoke sauna tradition by UNESCO (Reimets). We must convince the public that craft culture is not a thing of the past and does not belong only in a museum and to be ready to adapt to the changing technological and cultural surrounding for the craft culture to survive.

In this year's issue of *Studia Vernacula* we have three types of articles. The main part of the journal is research articles both from international (Billy Ehn, Janne Jokelainen) and national authors (Kersti Loite, Jaana Ratas and Riina Rammo). The previous review section has been divided in two. In "Practitioner's Corner" we will publish articles that are derived from practice and aim to develop working practices. These articles are again both from international (Meinrad Rohner, Viktor Lantsev) and local authors (Maaja Kalle). In this section, we will publish review articles that discuss author's own experiences and skills, rather than the outcomes of research studies. One of the ideas behind creating this section was to offer a forum for the practitioners to pass on their experience-based knowledge. We hope that this will support the development of writing and actions that will support craft practice.

In the section about current activities we give an overview of current events that have happened and student works that have been completed during the last issue of the journal and we will also introduce the study areas of colleagues that study different aspects of crafts. The insights into the colourful life of students (Tominga; Kaseoja), study areas, and social life (Reimets) are written by students themselves, who are now more thoroughly represented

than before. We hope that writing columns for their own journal will become more usual for the students of the Department of Estonian Native Crafts because the experience of having been published in academic world gives the courage that is necessary for the new generations to emerge. The learning journey of a modern crafts practitioner doesn't have to end with a BA or a MA degree. The know-how of academic writing will help them on their way to doctoral programs, scientific institutions, international projects, etc.

As is now traditional, the translated article in this year's issue will be from an internationally recognised author. This time, it is the article by Professor Emeritus of Umeå **Billy Ehn**, "Doing-It-Yourself: Authoethnography of Manual Work". One of the leading ideas in Ehn's article is the movement between creating items and creating text. He shows us how it's possible for the observer to become both the subject and the object by observing his activity and recording it in writing. Billy Ehn gives an everyday example of the different ways of passing on a physical process by means of the spoken word in a simple and coherent style by describing the making of the duckboards for the shower floor.

To record his own activity, Ehn offers three styles of description: specific, informal, and academic. The specific style means that the process is being described in a manual-like way without passing on the emotion – the goal is to create a technical and detailed description of the actions that makes it possible to recreate the making of the same object. A text that is informal and similar to fiction contains less practical information and focuses more on the emotional aspect of the activity. It brings on the maker's emotions and the external circumstances that affect him. The academic style allows the author to show that the building of the shower duckboards is also a social and cultural activity that is symbolically constructed, learned, and passed on and therefore it is imbued by history, ideas, and values. The duckboard is the expression of the utilisation of local skills and aesthetic convictions.

In the 2015 issue of *Studia Vernacula* two original **research articles** (Loite; Ratas, Rammo) and one article that has been adapted for an Estonian readership (Jokelainen) are also published.

Kersti Loite (MA in Inherited Crafts) reviews publications concerning the Estonian folk costume and focuses on the different combinations that can make up a complete outfit and what has been considered important in putting the items together starting at the beginning of the 20th century when the wearing of the folk costumes had become a secondary tradition in the article "From a Single Item to an Outfit with Viru Folk Costume as an Example". Loite demonstrates how these publications have encouraged the understanding that every parish had only one formal clothing ensemble

(i.e. one for men, another for married women, and a third for unmarried women), even though the museum collections reveal a much more varied situation. Loite also demonstrates that, based on the complete outfits that have been put together using museum collections, it is possible to create several different outfits by focusing on a certain time period, the local traits, or even familial origin of the items. Loite's research gives hope that our knowledge of folk clothing traditions will become more diverse and its image will become more varied.

Jaana Ratas and **Riina Rammo** study the ways to make and use the historical decorative bronze spiral in the article “Restoring a Lost Technique: Spiral Tube Decorations on Garments”. The bronze spiral is a simple spiral twisted from a thin wire. They were used to form the patterns on the textiles or were woven into the textile. The source material for the study are bronze spirals held in storage supplemented by information on the techniques used to make the items found on Lõhavere stronghold. In the section about the ways the spirals were used, the authors give us an overview of the way they were woven into the tablet-woven bands, forming the patterns made of spirals that were braided and then attached on the fabric. They also give an overview of the materials that were used (woollen or linen yarn, horse hair, birch bark). The study is useful and interesting from the point of view of experimental archaeology and for the makers of ancient clothing.

An old acquaintance for the *Studia Vernacula* reader, the Finnish doctor of architecture and the teacher of log building **Janne Jokelainen** gives an overview of the results of an original study into the airtightness, moisture and water absorption qualities and susceptibility towards mould for moss, linen, wood fibres, glass wool, and polypropylene in the article “Properties of Log Wall Stuffings”. The data and the discussion of Jokelainen will aid both a professional builder and a home owner to consider the risks and to make optimal decisions when choosing the weather stripping materials by taking the type of the building, its construction and installation conditions, the economical and aesthetical aspects into consideration. Jokelainen's article will force some of the believers in natural materials to re-evaluate their prejudices and attitudes, and cause those who prefers conventional solutions to realize that not all of the commercial products are a “safe choice” anymore.

In the section “**Practitioner's Corner**” **Meinrad Rohner** who is a Swiss log builder living and working in Finland gives an overview of his calculation methods in the article “Volume and Cost Accounting in Hand-crafted Log Building”. One of the main development obstacles for craft log building is the backwardness of the subject area and its poor fit with the modern business environment (Jokelainen 2014). For instance the craft builders have trouble

preparing realistic quotations quickly. Meinrad Rohner using his 15 years of experience opens the world of methods for calculation and planning. These methods are used to collocate the technological, logistical, etc., characteristics of log building and the methods for negotiating and signing a contract into a computer-based analyser models. Accumulating experience plays a big part: Rohner emphasises that since it's both physically and emotionally difficult to do surveillance and analysis after a hard day outdoors the necessary routines have to be set before any fieldwork begins. The author demonstrates in detail that IT offers truly handy ways for a log builder: one of the easiest ways to gather and preserve information about the building process is to photograph the object once a week or to record a 3D image of it. Rohner emphasises that creating a routine for everyday observation and documentation is useful in manifold ways and claims that when a log builder does not record, preserve, and analyse his process after every project, he might not gain any experience.

Maaja Kalle tells the story of how she took it upon herself to find out how the 19th century head-piece ('penik') of Hiiu island girls were made during her practical work while studying Estonian Native Textiles in UT VCA in the article "Recreating a Penik (a Form of Head Decoration)". After choosing one of the head-pieces found in a museum, Kalle recreated the production process in detail: she mapped out the necessary technical steps and skills, searched for and bought the most similar modern materials, something which created a lot of problems during the experiment and forced her to find nifty solutions. Maaja Kalle realised during this experience the one thing that most of the makers of folk costumes find out: there probably was no universal technique for making the original home made head pieces and that both the original creator and the recreator had and have their own style.

An architectural historian from Pskov, Russia, **Viktor Lantsev** describes the lime slate and granite boulder constructions from the 19th to 20th centuries and focuses on the characteristics of the different types of walls he encountered during his field work. He also writes about the different types of joints and window framing, dates on the buildings, and the visual characteristics of some of the wall patterns.

In the "**Topical case reports and overviews**" section, the Finnish log building teacher **Anssi Malinen** describes the educational experiment of using IT to teach log building. During this experiment the students of Oulu vocational school (Finland) had the task of creating an unfamiliar corner joint based on a teaching video. All they had was a computer tablet, the teacher was not present and the students had no way of asking additional questions. The results of the experiment turned out to be promising but not without problems.

A student of Estonian Native Construction **Gert Reimets** describes in his article “The Võro Smoke Sauna Tradition Has Been Added to the UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity” how thanks to local patriots the smoked sauna tradition received worldwide acknowledgement in November 2014. Another student of Native Construction **Malvo Tominga** describes damage done to the rural granite stone cellars and the reconstruction options based on his 2014 practical fieldwork in Läänemaa. During the fieldwork, a facade of a cellar was reconstructed, the corners of dry walls were repaired, and splitting techniques for a stone splitting hammer and a wedge were acquired.

A student of Estonian Native Metalwork **Anna-Maria Kaseoja** gives an overview of how she and her course mate Indrek Ikkonen ran a workshop on making jewellery in a University of Tartu tent during the 26th Song Celebration in Tallinn. She writes about the arrangements, making jewellery in the workshop, and the experience she gained from it all.

The head of the Centre of Rural Architecture in the Estonian Open Air Museum **Elo Lutsepp** and a researcher in the same department **Karl Kallastu** inform the owners of barn dwellings that the winter of 2015 saw the launch of a national network of advisors that offer the owners of barn dwellings free initial consulting service when they choose to renovate the building(s). The first trial counselling took place in March and its aim was to exchange ideas on the problems connecting with the renovation and restoration of old buildings, and the standardization of formats. The Centre of Rural Architecture is without doubt the union that has done the most to popularise traditional skills. For this, it has earned the most prestigious EU award for cultural heritage protection – the Europa Nostra Award¹. Congratulations, dear colleagues!

1 The Europa Nostra Award is issued by a non-government organisation that is also recognised as the consultative civic association of UNESCO. The Centre of Rural Architecture received the award in the category of “Education, Training and Awareness-raising” for advising and training the owners of traditional rural houses that do not officially come under cultural heritage protection (for more see <http://www.europanostra.org/awards/173/>).

Allikad / References

- Jokelainen**, Janne 2014. *Log Construction Training in the Nordic and the Baltic Countries: PROLOG Final Report, 2014. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarjat* 51. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-5863-71-0> (16.09.2015)
- Luutonen**, Marketta, **Koskenurmi-Sivonen**, Ritva, **Koski**, Jussi. T., **Raunio**, Anna-Mari, **Salomattila**, Kirsti, **Seitamaa-Hakkarainen**, Pirtta, **Syrjäläinen**, Erja 1999. *Research at the Section of Craft Science and Textiles Teacher Education at the University of Helsinki*. www.helsinki.fi/~rkosken/tyorukkanen-en.pdf (11.09.2015)
- Niederer**, Kristina, **Townsend**, Katherine 2010. Editorial: Craft Research. – *Craft Research* 1 (1): 3–10.
- Parts**, Priit-Kalev, **Rennu**, Madis, **Jöeste**, Kristi 2013. Sissejuhatus. – *Studia Vernacula* 1: 10–22.
- Parts**, Priit-Kalev, **Rennu**, Madis, **Jöeste**, Kristi 2013. Introduction. – *Studia Vernacula* 1: 23–38.
- Parts**, Priit-Kalev, **Rennu**, Madis, **Jääts**, Liisi, **Matsin**, Ave, **Metslang**, Joosep 2011. Developing Sustainable Heritage-Based Livelihoods: an Initial Study of Artisans and Their Crafts in Viljandi County, Estonia. – *International Journal of Heritage Studies* 17 (5): 401–425.
- Raagma**, Garry 2011. *Eesti pärandetehnoloogia ja käsitöösektori uuring. Research on the Estonian Inherited Technology and Crafts Sector*. Viljandi: TÜ VKA. Käsikiri rahvusliku käsitöö osakonna valduses.
- Risatti**, Howard 2007. *A Theory of Craft: Function and Aesthetic Expression*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Sennett**, Richard 2007. *The Craftsman*. London: Allen Lane.